

4. monitorovací zpráva

Jan Koucký a Radim Ryška

20. srpna 2013

PROJEKT REFLEX 2013

Zaměstnatelnost a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu a hodnocení získaného vysokoškolského vzdělání

SHRNUTÍ

Čtvrtá monitorovací zpráva následuje bezprostředně po uzavření webového dotazníku pro absolventy, čímž se ukončila fáze sběru odpovědí od absolventů. Celkově bylo získáno 32 721 zcela vyplněných dotazníků. U naprosté většiny škol jde o velikost vzorku, která umožní podrobné analýzy na úrovni fakult a podle typu či oborů dosaženého vzdělání.

Dotazník pro zaměstnavatele absolventů vysokých škol bude otevřen o něco déle, protože jejich adresy poskytovali absolventi průběžně, a v týdnu po 19. 8. byla tedy obesílána ještě poslední skupina zaměstnavatelů. Dosud 1 748 absolventů poskytlo kontakty na své zaměstnavatele, z toho 853 zaměstnavatelů do dotazníku vstoupilo a zcela vyplněné dotazníky odeslalo 668 z nich.

Šetření se zúčastnilo 20 veřejných vysokých škol, jedna státní vysoká škola a 15 soukromých vysokých škol, což společně s počtem vyplněných dotazníků představuje ve srovnání s předchozími šetřeními výrazně nejvyšší zastoupení absolventů i vysokých škol.

V další fázi projektu proběhne kontrola a čištění dat a příprava celého datového souboru pro analýzy. Současně SVP PedF UK zpracuje datové soubory jednotlivých škol a každé škole předá data jejích absolventů. V následujícím období připraví závěrečnou zprávu z průběhu šetření a provede základní rozborů pro první informaci o výsledcích šetření.

Monitorovací zprávy obsahují pouze základní a stručné informace. Podrobné údaje o průběhu šetření včetně počtu skutečně oslovených absolventů, počtu oslovených elektronickou poštou a papírovými dopisy a nárůst vyplněných dotazníků ve vazbě na upomínky bude obsahovat právě závěrečná zpráva z průběhu šetření.

Jako v minulých monitorovacích zprávách přináší další text základní informace o projektu pro ty čtenáře, kteří se o projektu Reflex dovídají poprvé. Aktualizovány jsou pak části „Dosavadní průběh šetření“, včetně tabulky o počtech vyplněných dotazníků v členění podle zúčastněných vysokých škol, a „Další etapa šetření“. (Nové části textu jsou psány modře.)

REFLEX: ZÁKLADNÍ INFORMACE A KONTEXT

V tomto odstavci opakujeme jen základní kontextové informace, podrobněji jsou uvedeny v první monitorovací zprávě.

Projekt Reflex 2013 navazuje na významné mezinárodní projekty, které byly v oblasti výzkumu uplatnění absolventů vysokých škol v ČR již realizovány (Cheers, 12 evropských zemích včetně ČR v letech 1997-2000; Reflex, 15 evropských zemích včetně ČR, Japonsko, v letech 2004-2007). V různých částech světa se realizují postupně další projekty, mezinárodní i národní, a znalosti o přechodu a uplatnění absolventů vysokých škol na trhu práce se dále rozvíjí. U nás k tomu přispěl i národní projekt (navazující na mezinárodní projekt Reflex a koordinovaný s Německem a s Rakouskem) realizovaný v roce 2010 pod názvem Reflex 2010. Problematika uplatnění absolventů se v posledních letech stává velice důležitou i z evropského hlediska a proto se očekává zahájení přípravy celoevropského projektu EuroGraduate.

Hlavním řešitelem a koordinátorem projektu Reflex 2013: Zaměstnatelnost a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu a hodnocení získaného vysokoškolského vzdělání je Středisko vzdělávací politiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (dále jen SVP PedF UK). A právě ze zkušeností pracoviště získaných ze zapojení do mezinárodních projektů (mezi nimi i Reflex) a z dlouhodobé spolupráce SVP PedF UK s nejlepšími zahraničními pracovišti tento projekt vychází.

CÍLE PROJEKTU REFLEX 2013

Cílem projektu je přispět k dlouhodobě rozvíjeným znalostem o zaměstnatelnosti a uplatnění absolventů vysokých škol, o jejich přechodu ze vzdělávání na pracovní trh a hodnocení získaného vysokoškolského vzdělání, k vytváření takto zaměřené databáze poznatků a informací a k jejich následným analýzám. Důležitým cílem je také poskytnout samotným vysokým školám srovnatelná data o jejich absolventech a umožnit jim tak provádět vlastní analýzy s přímou vazbou na jejich konkrétní potřeby, na výroční zprávy, dlouhodobé záměry apod. Výsledky šetření Reflex 2013 budou navíc zapojeny do širšího programu „Co dělají absolventi“, který přinese informace budoucím zájemcům o vysokoškolské studium, a budou tak moci ovlivnit jejich volbu vysokoškolského studia.

KRÁTCE O METODOLOGII A HLAVNÍM NÁSTROJI ŠETŘENÍ, DOTAZNÍKU PRO ABSOLVENTY

Zaměstnatelnost a uplatnění absolventů patří mezi významné charakteristiky (ukazatele) kvality a relevance vzdělávací činnosti vysokých škol. Promítají se do nich kvantitativní (počty absolventů) i strukturální (vystudované obory) aspekty vývoje vysokého školství, ale především kvalitativní a obsahové aspekty (znalosti, dovednosti, kompetence a celkový profil absolventa). Cílem projektu REFLEX 2013 je proto zjišťovat a analyzovat nejen obvyklé údaje o ekonomické aktivitě a pozicích absolventů na pracovním trhu, o jejich povoláních a platech, ale také o znalostech, dovednostech a kompetencích, které absolventi na vysoké škole získali, ve srovnání s těmi, které jsou od nich na trhu práce požadovány.

Šetření realizované v rámci projektu REFLEX 2013 se týká dvou cílových skupin. Hlavní skupinou jsou absolventi bakalářských, magisterských a doktorských studijních programů (v mezinárodní klasifikaci programů ISCED 5A a 6) na veřejných, státních i soukromých vysokých školách do pěti let po získání diplomu (tedy absolventi z let 2008-2012). Druhou cílovou skupinou jsou pak jejich zaměstnavatelé.

Absolventi obdrží od vedení vysoké školy, kterou absolvovali, dopis/e-mail vyzývající je k účasti v projektu společně s kódem pro vstup do internetového dotazníku. Po přihlášení vyplní anonymně asi půlhodinový dotazník přímo na webu. Absolventi současně přepošlou svým zaměstnavatelům (vedoucím, personalistům) žádost o vyplnění krátkého dotazníku (5-10 minut) rovněž přímo na webu.

Hlavním nástrojem empirického šetření v projektu REFLEX 2013 pro získání informací o zaměstnatelnosti a uplatnění absolventů na pracovním trhu a hodnocení získaného vysokoškolského vzdělání je dotazník, který je do určité míry srovnatelný s dotazníky z obou mezinárodních šetření CHEERS 1998 a REFLEX 2006 a do značné míry srovnatelný s dotazníkem projektu REFLEX 2010. Ke zjišťování důležitých informací přispěje rovněž nový dotazník pro zaměstnavatele (používaný již i v některých dalších zemích).

V roce 1998 se v rámci projektu CHEERS vrátily vyplněné dotazníky od více než 3 tisíc absolventů vysokých škol a v roce 2006 se při řešení projektu REFLEX podařilo získat odpovědi od téměř 7 tisíc absolventů, v roce 2010 pak v rámci projektu REFLEX 2010 bylo získáno přes 8 a půl tisíce odpovědí. Cílem projektu REFLEX 2013 je získat odpovědi od alespoň 20 tisíc absolventů. Současně je třeba probíhající šetření zaměstnavatelů považovat za pilotní, přesto lze předpokládat, že se podaří získat alespoň tisíc odpovědí.

Dotazník pro absolventy sestává z deseti hlavních částí: absolvovaná vysokoškolská studia, vzdělání před vysokou školou a praxe během studia, hodnocení vysokoškolského studia, přechod ze školy do praxe, první zaměstnání, profesní historie a současná situace, nezaměstnanost, současná práce, kompetence (znalosti, dovednosti, schopnosti a způsobilosti), osobní údaje (blíže viz první monitorovací zpráva).

DOSAVADNÍ PRŮBĚH REALIZACE PROJEKTU

Realizace projektu Reflex 2013 byla zahájena na počátku roku 2013, kdy byl připraven a rozeslán dopis náměstka ministra, kterým v polovině ledna oslovil vysoké školy a vyzval je k účasti v projektu Reflex 2013. Na základě tohoto dopisu se vysoké školy začaly hlásit většinou přímo řešiteli projektu, přitom zájem o účast v projektu byl ještě vyšší než v roce 2010. Do projektu se zpočátku zapojilo celkem 40 vysokých škol, z toho 21 veřejných, jedna státní a 18 soukromých vysokých škol. Z veřejných vysokých škol se do projektu nepřihlásila pouze VŠP Jihlava a tři umělecké vysoké školy; pro obtíže při vypořádání se s administrativní stránkou projektu se však nakonec neúčastní ani čtvrtá umělecká vysoká škola a rovněž VŠTE České Budějovice. Rovněž tři soukromé vysoké školy z projektu odstoupily – důvodem bylo také hlavně administrativní zajištění jejich účasti.

SVP PedF UK rozeslalo 14. února kontaktním osobám první dopis, který obsahoval základní informace o projektu a o způsobu spolupráce a také první verzi metodiky realizace projektu a návrh dotazníku, které SVP PedF UK mezitím připravilo. Část škol využila nabízené možnosti a ve stanoveném termínu připomínkovala první verzi metodiky i dotazníku. Po zpracování došlých připomínek z vysokých škol byly vytvořeny nové verze obou materiálů. Následně byl dotazník naprogramován a otestována jeho funkčnost. Většina škol zvládla podle metodiky do poloviny března (některé o něco později) poslat informace o počtech dostupných e-mailových adres použitelných pro oslovení absolventů. Na základě této informace poslalo SVP PedF UK školám napočítané velikosti cílového vzorku (tedy počty dotazníků, které by měly být sebrány) a doporučené počty absolventů, které by bylo vhodné oslovit ještě poštou v případě, že počty e-mailových adres nebyly dostatečné.

Dotazník byl podle metodiky funkční k 16. dubnu a vysoké školy začaly rozesílat absolventům iniciační dopisy, tj. pozvánky absolventům k účasti v projektu. Každý oslovený absolvent tak dostal e-mailem link na dotazník a vlastní kód pro přihlášení. Zprostředkovatelská agentura od úterka 16. 4. začala zaznamenávat první přístupy do dotazníku. Během prvního týdne musely být řešeny na straně agentury, která technicky zabezpečovala sběr, dva problémy. První se objevil hned druhý den šetření – jednalo se o potíže se zápisem do databází, druhý byl o týden později způsoben výpadkem elektrické energie. Oba problémy zapříčinily zpomalení chodu dotazníku. Na přihlašovací stránce dotazníku na to byli absolventi upozorněni se žádostí, aby se přihlásili později. Agentura se s maximálním nasazením postarala o co nejrychlejší odstranění potíží.

Postupně od 13. května začaly být prováděny výpisy z databáze a každý týden tak byl průběžně monitorován stav vyplňování webového dotazníku. Vysoké školy dostávaly soubor s kódy, které jejich absolventi využili při vyplňování dotazníku. Nepoužité kódy vysoké školy použily k upomínce absolventů s novou žádostí o vyplnění. V průběhu šetření většina škol realizovala 2 až 3 kola upomínek; vždy to znamenalo podstatné zvýšení počtu získaných odpovědí. Několik vysokých škol rozeslalo z různých důvodů pozvání absolventům k vyplnění webového dotazníku s menším či větším zpožděním, což následně vedlo také k posunutí rozesílání upomínek. Proto byl dvakrát posunut termín pro celkové uzavření sběru dat a nakonec byl dotazník pro absolventy na webu uzavřen až 19. srpna. Otevřen zůstává nadále dotazník pro zaměstnavatele absolventů. Jejich e-mailové adresy posílali absolventi až do posledních dnů, proto bude dotazník pro zaměstnavatele uzavřen s časovým odstupem čtrnácti dnů po uzavření dotazníku pro absolventy.

Na další straně této zprávy je přiložena tabulka s počty zcela vyplněných dotazníků od absolventů z jednotlivých zúčastněných vysokých škol, a to ve čtyřech termínech. Tabulka ukazuje, že do poloviny června bylo sebráno přes 80 % výsledného vzorku (tj. 32 721) zcela vyplněných dotazníků. Vysoké školy mohly díky informaci o průběžném plnění databáze oslovovat cíleně jen ty skupiny absolventů, jejichž počty byly stále ještě nízké. Proto další nárůst již nebyl tak vysoký. Jednalo se však o důležitou etapu sběru dat, protože se mnoha školám podařilo doplnit a zkvalitnit získaný vzorek. Vzorek bude ještě doplněn o část dotazníků, které sice absolventi nevyplnili úplně, ale přitom dostatečně, aby stálo za to je zpracovávat.

Od 3. monitorovací zprávy se téměř zdvojnásobil počet zaměstnavatelů (na současných 668), kteří vyplnili celý dotazník pro zaměstnavatele absolventů. Absolventi poskytli na své zaměstnavatele celkem 1 748 kontaktů, z nichž se jich do dotazníku přihlásilo 853. Představuje to poměrně vysoký podíl (78 %) těch, kteří – když už se rozhodli ho otevřít – dotazník také celý vyplnili.

DALŠÍ ETAPA ŘEŠENÍ

Po předání datového souboru agenturou zabezpečující sběr dat formou webového dotazníku připraví SVP Pedf UK datové soubory pro jednotlivé vysoké školy a rozešle jim je. Dále provede analýzy získaných dat, zkontroluje jejich kvalitu a vyčistí datový soubor atd. Závěrečná zpráva o průběhu šetření bude kromě rozboru získaného datového souboru dále obsahovat všechny důležité informace o celé etapě sběru dat. Do konce roku bude pak připravena ještě základní informace s nejdůležitějšími výsledky šetření.

PŘÍLOHA: POČTY VYPLNĚNÝCH DOTAZNÍKŮ

	Vysoká škola	Počet vyplněných dotazníků k			
		13.5.	17. 6.	8.7.	19.8.
Věřejné vysoké školy	Univerzita Karlova v Praze	2 588	5 276	6 516	6 632
	Jihočeská univerzita České Budějovice	962	1 793	2 288	2 352
	Univerzita J. E. Purkyně v Ústí n. L.	572	806	846	851
	Masarykova univerzita v Brně	1 397	2 817	2 904	2 939
	Univerzita Palackého v Olomouci	693	1 725	1 737	1 857
	Veterinární a farmaceutická univerzita Brno	233	446	459	475
	Ostravská univerzita v Ostravě		224	271	522
	Univerzita Hradec Králové		261	296	299
	Slezská univerzita v Opavě	475	705	717	727
	České vysoké učení technické v Praze	253	323	337	498
	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze		598	700	708
	Západočeská univerzita v Plzni	1 023	1 460	1 502	1 513
	Technická univerzita v Liberci	269	293	294	298
	Univerzita Pardubice	540	1 016	1 189	1 204
	Vysoké učení technické v Brně				851
	VŠ báňská -TU Ostrava		745	1 469	1 500
	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně	896	1 637	1 979	1 997
	Vysoká škola ekonomická v Praze	1 365	1 443	1 447	1 457
	Česká zemědělská univerzita v Praze		1 370	1 722	1 746
Mendelova univerzita v Brně		657	1 049	1 068	
Státní VŠ	Univerzita obrany	94	217	233	243
Soukromé vysoké školy	Bankovní institut	37	42	46	46
	Vysoká škola finanční a správní	103	242	246	247
	Vysoká škola Karlovy Vary	81	166	226	231
	ŠKODA AUTO a.s. Vysoká škola	48	65	74	75
	VŠ manažerské informatiky a ekonomiky	65	103	103	103
	VŠ evropských a regionálních studií	50	94	102	121
	Vysoká škola obchodní v Praze	99	228	256	264
	Vysoká škola logistiky	30	56	57	71
	BIBS, a.s.	78	150	157	159
	AKADEMIE STING	36	66	68	68
	Univerzita Jana Amose Komenského	384	1 258	1 271	1 277
	Anglo-americká vysoká škola	4	4	4	4
	Západomoravská vysoká škola Třebíč	100	196	216	219
	Moravská vysoká škola Olomouc		31	31	31
	Vysoká škola sociálně správní, Havířov	44	68	68	68
Celkem		12 519	26 581	30 880	32 721